

mpkSlas — menas literatūra

DRAUGAS

ANTROJI DALIS / 1985
RUGPJŪCIO MĖN. 24 d. / AUGUST 24, 1985
PART TWO — Nr. 166(30)

Šiame numeryje:

- „Mūsų idėjos: tikybės brangybė, mokslas...“
- Didysis kompozitorius Johann Sebastian Bach — trys šimtai metų nuo jo gimimo.
- Kun. Augustinui Rubikui prisiminti.
- Apie romaną „Pėdsakai liūne“.
- Iš kelionės po Kiniją.
- Ateitininkijos 75 metų jubiliejinis kongresas.
- Sauliaus Kubiliaus eilėraščiai.
- Santaros-Šviesos suvažiavimas.
- Chicagos teatruose.
- Naujos knygos „Draugo“ knygyne.

Kertinė Parastė

„Mūsų idėjos: tikybės brangybė, mokslas...“

Už savaitės Chicagon renkas ateitininkai į kongresą, kuris švęs ateitininkų sąjūdžio 75 metų sukaktį. Ateitininkijoje pasaulėžiūroje užaugę ir ją prisiėmę žino, jog ji apima visą gyvenimą, teigdamas jo prasmę, siekdamas jo derinio ir kreipdamas jį į galutinį tikslą. Ateitininkų ideologijos pagrindiniai rūpesčiai: ryšys su galutine tikrove — Dievu, ryšys su kitais žmonėmis — šeima, visuomene, tauta ir, nemažiau svarbu, žmogaus santykis su paveldėtu, bet taip pat per mokslą ir kūrybą jo toliau plėtojimu ir formuojamą dvasiniu pasauliu ir jo įvairiom struktūrom. Penki ateitininkų principai — katalikiškumas, tautiškumas, inteligentiškumas, visuomeniškumas ir šeiminiškumas ir yra tam tikra paranki formulė, kuria bandoma išreikšti ir šią gyvenimo visumą, ir jai norimą duotą kryptį.

Nors ateitininkų ideologija savo pagrinduose yra nuosekli, tačiau gyvenime neretai tie penki elementai, užuot vedę į darnią gyvenimo viziją, turi galimybę veikti vienas prieš kitą, net mums nepastebimai. Arba tai atsitinka, kai mes susitaikome ir gliname kaip tik tuos konfliktus tarp mūsų principų, kuriuos mūsų uždavinys yra nugalėti.

75 metų perspektyvoje tokių konfliktų yra buvę: kartais jie buvo tik iš šalies prikišami, pvz., Nepriklausomybės laikotarpiu ateitininkai tariamai buvo pasiruošę Bažnyčios reikalus kelti aukščiau savo tautos. Tragiškas vėlesnis tautos likimas šį galimą priestaravimą užgniaužė jau jo užuomazgoje. Bet principų derinimo reikalas neišnyko. Išėjimo gyvenimo sąlygomis neretai pajuntame plyšį tarp visuomeniškumo ir šeiminiškumo: raginame jaunas šeimas jungtis į lietuvišką ir organizacinę veiklą, kai tuo tarpu ta veikla labiausiai atima laiką nuo šeimos narių bendravimo.

Nukelta į 4 psl.)

Didysis kompozitorius Johann Sebastian Bach

Trys šimtai metų nuo jo gimimo

JULIUS VEBLAITIS

Vargiai ar rastume kitą tokį kūrėją muzikos istorijoje, kurio kūriniai būtų tiek pamėgdžijami, tiek peranziruojami, tiek vertinami ir analizuojami, kaip Jono Sebastijono Bacho. Todėl ir nenuostabu, kad trys šimtai metų nuo jo gimimo šiais metais yra švenčiami visame kultūringame pasaulyje. Taigi ir po tokios ilgos laiko tėkmės Bachas nėra dingęs kaip menkai suprantama ir istorijos dulkėm apnešta asmenybė. Priešingai, jis tebėra didžiai gyvas ir populiarus šiandieniniame technika persotintame pasaulyje ir, be abejo, tokiu pat išlikęs ir ateinančiom kartų kartom.

Kodėl šio kompozitoriaus reikšmė ir įtaka muzikoje yra tokia didelė? Kodėl jo kūryba tebėra tokia aktuali ir kerinti net ir po trijų šimtų metų? Atsakymų būtų galima surasti aibes, tačiau pakaks paminėti tik keletą — jo kūryba yra labai logiška, melodinga, matematiškai tiksli ir sugėdais išgauti meninio pakilimo ekstazę. Pagaliau, Bacho muzika yra tokia, kaip niekieno kito.

Kompozitoriaus jaunystė ir kova už būvį

Kas gi yra tas nepaprastas vokiečių kūrėjas? Gimė jis 1685 metais kovo 21 dieną Eisenstadto miestelyje, Tiuringijoje. Šiandien ten yra Demokratinė Vokietijos Respublika — Rytinė Vokietija. Bacho tėvas buvo gerai išsilavinęs smuikininkas ir violistas. Deja, abu tėvai pasimirė, Jonui Sebastijonui būnant vos dešimties metų. Našlaitis buvo pasiūtas toliau augti pas savo vyresnįjį brolį Joną Kristijoną. Šis jau dirbo Ohrdrufo miestelio vargonininku. Užuot rėdęs savo broliukui meilę ir globą, jis elgėsi be galo šaltai ir buvo griežtas, beveik trioniškas. Sulaukęs penkiolikos metų, Bachas buvo priimtas į berniukų chorą Sv. Mykolo bažnyčioje, Lueneburge. Kadangi už dainavimą chore buvo mokamas atlyginimas, tai jis ūmai atkuto, pasijuto nuo brolio nepriklausomas ir pasinėrė į muzikos studijas visa dvasia ir protu. Čia jis rimtai pradėjo mokytis groti smuiku, vargonais ir daug dirbo, harmonizdamas kompozicijas ir harmonijos galimybių paslaptis.

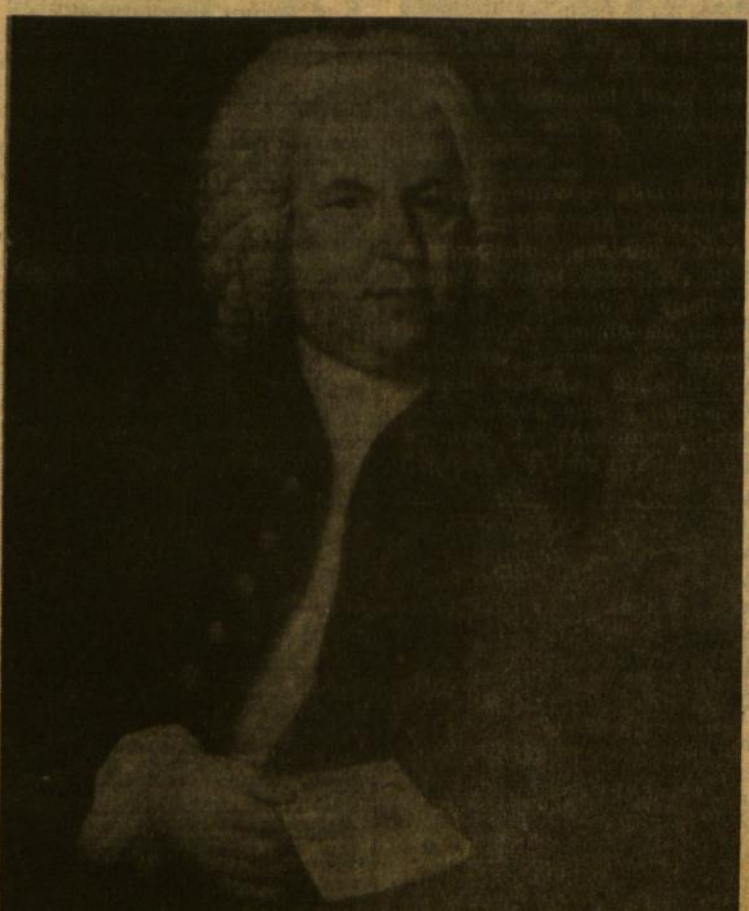
Būdamas devyniolikos metų jaunuolis, Bachas gavo vargonininko vietą Arnstadto mieste. Tuo metu Luebecko mieste gyveno kitas pagarsėjęs vargonininkas ir kompozitorius Dietrich Buxtehude. Jis rengdavo vargonų koncertus, o savaitgaliais kartais duodavo pamokymus apie instrumentinę muziką. Bachą tai labai traukė ir domino. Niekto nelaukdamas, jis pasiprašė klebono vienam mėnesiui jį atleisti nuo darbo ir pėsčias pasileido į tolimąjį Luebecką. Išgirdęs naujo tipo variacijas, jis taip buvo

sužavėtas Buxtehude's muzikavimu, jog vietoj mėnesio prabuvo tris. Grįžęs į Arnstadą, jis patyrė daug „pylos“ ir rūščių papeikimų. Galbūt dėl to jisai vėliau susirado vargonininko darbą Muehlhausen mieste. Čia jam mokėjo 85 guldenus metinės algos, taipgi tris maistus grūdų, du vežimus malkų ir tris pundus šakų... Be to, jo dėdė iš motinos pusės paskyrė penkiasdešimt guldenų palikimo. Dabar jis pasijuto visiškai savarankiškai vesti žmoną ir sukurti šeimą.

Kiek pagyvenęs Muehlhausene, jis gavo darbą kunigaikščio koplyčioje, Weimare. Čia per devynerius metus jisai parašė turbūt savo monumentaliausius vargonų kūrinius. Taipgi jis plačiai reikšėsi ir kaip vargonų virtuozas. Kartą, 1714 metais, Hessės princas, išgirdęs Bachą vargonais grojant nepaprastai sudėtingą pasažą pedalais, buvo tiek užkėtas, kad baigus groti nusimovė savo brangakmeniais išpuostą žiedą ir jam padovanojo.

Nežūrint geros reputacijos princas akyse, jis vis dėlto paprastose žmonėse buvo tik nuolankus, dievobaimingas, ir daug dirbantis vargonininkas, panašiai kaip siuvėjas ar odininkas. Weimaro vyriausias kunigaikštis nedaug tenusinanč muzikoje ir atsiradus kapelmeisterio vietai, atidavė ją kitam, menkesnio muzikinio išsilavinimo žmogui. Bachas dėl to užsigavo ir paprašė, kad iš pareigų jį atleistų, nes jis galėjo gauti kapelmeisterio vietą Coetheno miestelyje. Kunigaikštis, užuot jį atleidęs, pasodino didįjį kompozitorių keturiom savaitėm į kalėjimą už... nepaklusnumą. Pagaliau išėjęs iš kalėjimo, jis visgi atleidimą gavo ir tapo Coetheno kamerinio orkestro dirigentu. Su savo pirmąja žmona Marija Barbora Bachas sugyveno septynis vaikus, o po to jį mirė. Po metų jis vedė kitą, dvidešimt vienerių metų Oną Magdalėną. Ši jam pagimdė tryliką vaikų. Taigi, dabar jo šeimoje augo dvidešimt vaikų! Tiesa, dalis jų vėliau mirė, tačiau šeima liko dar gausi.

Atsiradus kantorius vietai, Bachas išvyko į Leipzigą ir ten pragyveno dvidešimt septynerius metus, iki pat savo gyvenimo pabaigos. Čia jam teko daug įvairių pareigų: mokė vaikus lotynų kalbos, lavino choristus ir instrumentalistus bei vargonavo ir vadovavo dviejų stambiųjų bažnyčių muzikinei veiklai. Jam buvo net uždrausta be burmistro leidimo apieisti miestą. Papildomų įplaukų jis gaudavo už grojimą per jungtuves ir laidotuves. Šiam žmogui buvo duotas paprastas ir aplūžęs mokyklos butas: tamsus, šaltas ir visai apkeistas. Ir vis dėlto, nors ir tokiose skurdžiose sąlygose, jis nesiliovė kūres. Čia jis parašė Kančią pagal šv. Matą, garsiąsias Mišias h-mol, kantatas



Kompozitorius Johann Sebastian Bach. Portretas, kurį 1748 m. nupatė Elias Gottlob Haussmann, buvo surastas tik 1919 m. ir Bacho 300 metų sukakties proga šią vasarą buvo eksponuojamas didžiuosiuose Vokietijos miestuose.

Choralus, motetus, bei kitus

bažnytinės muzikos šedevrus. Jo gyvenimo darbai ir visa kūryba buvo skirta didesnei Dievo garbei. Bachas buvo tiek daug atsidedęs muzikai, kad apie kitus menus ir mokslus jis veik nieko nesusigaudydavo. Jo literatūriniai interesai buvo riboti ir sukosi daugiausia tik apie teologijos klausimus. Jo tarmė ir vokiečių gramatikos vartojimas išduodavo jį kaip turintį menką bendrąjį išsilavinimą. Tačiau jo muzikinė kūryba, lyg kokias neišsamią versmę, buvo stulbinanti ir nesibaigianti. Taip jo garsas sklido po įvairius miestus ir plačias apylinkes.

Pažintis su kaizeriu

1747 metais Bachas nuvyko į Potsdamą, kur jo sūnus Karolis Pilypas dirbo kapelmeisteriu Friedricho Didžiojo rūmuose. Pats kaizeris buvo muzikos mėgėjas ir neblogai grodavo fleitą. Išvydęs didįjį kompozitorių jis tarė: ponai, senasis Bachas atvyko! Jį čia paprašė išbandyti rūmuose esančius fortepionus ir vargonus. Išgirdęs Bacho sugebėjimą menką melodiją išvystyti į didelio grožio fugą, kaizeris jį labai pagyrė. Užtai Bachas vėliau jo garbei specialiai parašė šešių dalių fugą ir nusiuntė jam, kaip savo padėkos ženklą už jo malonų priėmimą būnant Potsdame.

Gyvenimas ir kūryba Leipzige

Mirus Sv. Tomo bažnyčios vargonininkui Kuhnau, vieta buvo pasiūlyta kompozitoriui Georg. Telemann (1681-1767).

Tačiau kai bažnyčios taryba Hamburge jam pasiūlė didesnę algą, Telemannas pasirinko Hamburgą. Bachas, patyręs apie esamą etatą, padavė prašymą Sv. Tomo bažnyčios vargonininko vietai. Iš keturių kandidatų vis dėlto vieta atiteko Bachui. Čia jis pasinėrė į didįjį kūrybos srautą. Gyvendamas Leipzige jisai sukūrė maždaug 265 kantatas, šešis motetus, penkerias mišias, įskaitant ir populiariausias h-mol, keturias Kančias — Pasijas, Sv. Mato, Kalėdų ir Velykų oratorijas, įžengimo į dangų oratoriją (Garbinkit Dievą Jo karalystėj), Itališkąjį koncertą, Goldbergo variacijas, ir daugelį įvairių kūrinių fortepionui, vargonams bei kitiems instrumentams.

Nuo didelės darbo įtampos ir katarakto jo regėjimas pradėjo palaipsniui silpnėti ir menkėti, kol priėjo prie tokio taško, kad reikėjo daryti operaciją. Deja, operacija nepavyko ir jis apako. Po to dar ištiko paralyžius ir jis liko invalidas. Prieš mirtį kažin kokiu stebuklingu būdu jam dar trumpam laikui grįžo dalis regėjimo. Dabar jis sukaupė visas jėgas ir galutinai baigė savo paskutinį kūrinių, pavadintą Fugos menas.

Kūrybinis pripažinimas

Per amžius yra buvę daug nepripažintų genialių kūrėjų, jiems gyviems esant. Ne kitaip buvo ir su Bachu. Jo reputacija buvo žinoma daugiausia tik tose vietovėse, kuriose jis gyveno. Tačiau užsisienis, platesniu Europos mastu, apie jį nedaug ką težinojo. Jo amžininkas Jurgis Pilypas Telemannas buvo

daugiau žinomas ir pagarsėjęs. Praėjus daug metų po jo mirties, susikūrė Bacho draugija, kuri surinko ir išleido gan dideles apimties 60 tomų jo kūrybos knygą. Tiksliai apie dešimt kūrinių buvo išspausdinti ir išleisti jam gyvam esant. Visa kita gulėjo istorijos ir laiko dulkių apneštame kambary. Ir taip praėjo apie penkiasdešimt metų nuo jo mirties, tačiau jo kūrybinis palikimas niekas vis dar nepasirūpino. Tiksliai prasidėjus devyniolikam šimtmečiui atsirado trys leidėjai, kurie susidomėjo ir išleido pilnus jo klavyro kūrinius, kurie sudarė keturiolika tomų. Galutinai ir pilnasis Bacho kūrybos „atradimas“ ir pripažinimas prasidėjo 1829 m., kuomet kompozitorius Felix Mendelssohn Berlyne pirmą kartą atvėrė Kančios pagal šv. Matą muzikinį grožį. Visi kiti Bacho kūriniai buvo surinkti ir išleisti 1850-tais metais. Taigi, lygiai po šimto metų nuo šio genialaus kūrėjo mirties!

Kaip jau minėta, visur kultūringame pasaulyje šiemet vyksta festivaliai jo gimimo trijų šimtų metų sukaktį paminėti. Nuo New Yorko ir Nairobi, Afrikoj, nuo Muencheno ir Pertho, Australijoje, chorai ir orkestrai atlieka jo nemirtingą muziką. Leipzige, Ženevoje, Londone, Vankuvery bei Toronte vyko dviejų savaitių Bacho kūrinių koncertai. Eisenache, jo gimtinėje, vyko specialūs koncertai, skirti jauniui. Daugelyje universitetų yra rengiamos ypatingos akademijos — koncertai. Reikia manyti, kad ir Lietuvoje, ir, be abejo, Rusijos miestuose buvo pagerbimai ir skambėjo muzika jo atminimui.

Jeigu Bachas būtų gyvas, tai tikriausiai toks milžiniškas ir spontaniškas populiarumas apstulbintų ir jį patį, nes, kaip matėme, gyvendamas didesnio įvertinimo jis nesusilaukė. Tik keletas jo rankraščių buvo dėmesingai vertinami nedaugelio to meto muzikos žinovų tarpe. Tik žymiai vėliau tolydžio atsirado nemažai pasaulio pagarsėjusių Bacho muzikos interpretatorių, kaip Vanda Landowska, Leopold Stokowski, Karl Boehm, Karl Richter, Rosalind Turek, Glenn Gould ir daugelis kitų. Atėjo ir tokie, kurie savo balsais imituoja didelių muzikos instrumentų „sugroja“ jo daugiau žmonėse paplitusius kūrinius, sakykim, Air on the G String, nepaprastai gilios minties smuikui skirtą kūrinių. Šio straipsnio autorius teko New Yorke girdėti vieną tokį koncertą. Tai buvo britų grupė iš Londono, pasivadinusį Swingles Singers. Atliekąjį pasirodė kaip didelių talentų, novatoriško stiliaus, ir aukštos muzikinės kultūros dainininkai. Jie įdainavo plokštelę pavadintą „Bach's Greatest Hits“. New York'e satyrininkas Peter Schickele subūrė taip pat įdomią atliekėjų grupę, pasivadinusią „P. D. Q. Bach“ vardu. Jie nepaprastai įdomiai ir gudriai komedijos rūmuose panaudoja Bacho muziką savo koncertuose.

Sakoma, kad pilnas Bacho kūrybos rinkinys siekia daugiau negu tūkstantį vietų. Šimtai dirigentų ir solistų yra įrašę savo interpretavimus plokštelėse ar juostose. Šeši Brandenburgo koncertai yra tapę kone Bacho muzikos skanėstais. Jie įrašyti Deutsche Grammophon/Archiv plokštelėse. Du setai iš jo gausių kantatų, taipgi ir kanadiečio Glenn Gould atliekamos Goldbergo variacijos yra užtikamai Columbia bendrovės plokštelių įrašuose. Jo gigantiški choriniai darbai, kaip Mišios h-mol ir Kančia pagal šv. Matą, yra įrašyti Deutsche Grammophon su Herbert von Karajan.

(Nukelta į 4 psl.)



Eisenacho miestelio, kur Bachas praleido ankstyvą vaikystę, turgavietė — 18 a. raizinyse (Tiuringijos muziejus, Eisenach).

Kun. Augustinui Rubikui prisiminti

Kaip jau buvo pranešta, Vakarų Vokietijoje liepos 22 d. mirė Augsburgio ir Muencheno vyskupijų lietuvių kapelionas a. a. kun. Augustinas Rubikas. Palaidotas liepos 25 d. Memmingene, kur ilgiausiai gyveno, aptarnaudamas vokiečius ir lietuvius ir kapelionaudamas pas vienuosius. Laidotuvių apeigas atliko vyskupas Antanas Deksnys iš vietos klebonas kun. Walch bei apie 20 kunigų. Giedoję sol. Lilija Šukytė, vargonais jai akompanavo prof. dr. Vytenis Vasyliūnas. Prie kapo kalbas pasakė kun. K. Gulbinas, prof. V. Natkevičius, prof. V. Bieliauskas ir kt. Aprašytas ir vokiečių spaudoje, ta proga paminint ir pavergtą Lietuvą.



A. a. kun. Augustinas Rubikas

Kun. Augustinas Rubikas buvo ne tik šlovėdavo darbininkas tarp lietuvių ir vokiečių, bet taip pat ir žymus teologas, kuris nebuvo *unius libri* (vienos knygos) skaitytojas ir skelbėjas, bet sekė dvasinę, informacinę Bažnyčios literatūrą ir naujausius teologinius veikalus įvairiomis kalbomis, ypač vokiečių ir prancūzų kalbomis. Nors nebuvo stiprios sveikatos, — jaunystėje susirgęs džiūva, visą gyvenimą nuo jos pasekmių kentė, — bet dalyvaudavo sąjūdžio „Kirche in der Not“ konferencijose ir plačiai aprašydavo vokiečių katalikų rūpesčius persekiojamaisiais už geležinės uždangos, vargstančiais Bažnyčios nariais Pietų Amerikoje ir Afrikoje. Tos konferencijos duomenis, svarstymus ir planus aprašydavo ir skelbdavo lietuvių spaudoje. Ne visuomet tiko lietuviams panaudoti savo bažnytinių reikaluose, bet visuomet tiko rūpestis Bažnyčia, žinios apie religijos pažangą, jos persekiojimus ar persekiojamaisiems paramą.

Augustinas Rubikas nebuvo užsidares tik savyje ir teologiniuose reikaluose. Jis buvo socialus, artimas tiems žmonėms, su kuriais dirbo

sielovadoje ar bendravo gyvenime svetimame krašte. Gerai mokėdamas vokiečių kalbą, jis turėjo daug draugų vokiečių, nes ir jiems buvo įdomūs jo teologiniai svarstymai, studijos, išvados. Kurį laiką dirbdamas vokiečių parapijoje, jis jungėsi, kiek sveikata leido, į vietinį gyvenimą ir pastoracinius reikalus, kurie skyrėsi nuo pastoracijos tarp lietuvių, bendravimo su lietuviams ir dalyvavimo grynai lietuviškuose subuimuose.

Būdamas a. a. vysk. Prano Brazio sekretorius, jis jam padėjo paruošti raštus, naudindamas jo meto Europos lietuviams, bet taip pat ir viso pasaulio lietuviams. Vysk. P. Brazys buvo jo draugas iš gimnazijos laikų (baigęs tik vienerias metais anksčiau), juo pasitikėjo ir jam paveda išstudijuoti specialius klausimus. Nors pats vyskupas rašydavo įvairius raštus, bet jo sekretoriaus kun. A. Rubiko buvo paruošta medžiaga, kuria jis galėjo pasinaudoti.

Velionis dažnai kėsdavo buvusios džiūvos pasekmes ir turėdavo gulėti net dienos

metu, bet ir tada jis neapleisdavo studijų; lovoje gulėdamas, net temperatūros turėdamas, jis skaitydavo ir žymėdavosi tas vietas, kurios jo studijoms buvo labiau reikalingos, kurias jis galėjo panaudoti savo straipsniams ir paskaitoms. O jis buvo nuolatinis Europos Lietuvių studijų savaitės paskaitininkas, skaitė paskaitas ar paruošė jas perskaityti kitiems Lietuvių Katalikų mokslo akademijoje, kuri yra išspausdinusi ar dar paruošusi „Suvažiavimo darbuose“.

Kad geriau suprastume a. a. A. Rubiko teologines studijas ir jų pobūdį, atsiverčiame *Aidų* žurnalo 1980 m. nr. 2. Ten jis rašo „Šventasis Raštas ir evoliucija“. Straipsnis pagrįstas istoriniais duomenimis apie evoliuciją tikinčiųjų ir netikinčiųjų priėmimą. Paskiau jis duoda savo studijų išvadas ir teologų, kurie jau šiais laikais suprato evoliucijos esmę ir Šventojo Rašto apreiškimo apimtį. „Dar 1909 m. Biblinė komisija Romoje Šv. Rašto klausimams spręsti buvo paskelbusi, kad pirmuosius Šv. Rašto puslapius reikia suprasti ir kaip istorinius dalykus atpažinti. Dauguma katalikų teologų tai aiškino evoliucijos nesuderinamumu su Šv. Raštu“, primena Rubikas. Bet toliau sako, kad Šv. Raštas „nėra istorijos vadovėlis, kokio reikalauja modernūs žmogus“... dieviškoji tiesa galėjo būti išsakyta tik ano meto kalba, kurioje tarp kitko atsispindi ir ano meto žinios apie gamtą. Todėl čia reikia skirti du dalykus: *kas pasakytą ir kaip pasakytą*. Jis daro logišką išvadą, jog pagal Šv. Rašto pirmąsias knygas net devyni teiginiai yra, kad Dievas įvairius gyvius sukūrė „pagal jų rūšį“, o žmogų „pagal Dievo paveikslą“. Tuo Šv. Rašto autoriai nori pasakyti, kad tarp žemesnių gyvūnų, sukurtų „pagal jų rūšį“, ir žmogaus, sukurtų „pagal Dievo paveikslą“, yra

milžiniškas skirtumas. „Toki būdu Dievo įkvėptų autorių redaguotas Šv. Raštas evoliucijos minčiai lieka neutralus: nei jis neigia, nei jis ją teigia. Jis tokiomis klausimais iš viso neužiima. Atspėti, atsekti, kaip Dievo sukurtas žmogus žemėje yra atsiradęs, yra uždavinys jau gamtininkų, gamtos mokslų specialistų“. Tai dabartinis Bažnyčios mokslas apie evoliuciją, kurią kun. A. Rubikas paprastais žodžiais mėgina išaiškinti, kad tą klausimą suprastų ir eilinis katalikas.

Rašydamas apie Mišių prasmę, kun. Augustinas Rubikas daug neišvedžioja teologiškai, bet paremia Šv. Raštu ir Bažnyčios priimtomis definicijomis. Jis cituoja Šv. Pauliaus laišką (Žydams, 7, 27 ir t.), kad Viešpats Jėzus savo atperkamaį darbą „atliko viena kartą visiems laikams“... „savuoju krauju vieną kartą visiems laikams įžengė į šventovę ir įvykdė amžinąjį atpirkimą... Ir įžengė ne tam, kad pakartotinai atnašautų save“. Ir jis pabrėžia, kad „jis čia (Mišiose) nužengia jau prisikėlęs ir dangaus garbėn įžengęs“. Jis padaro išvadą prieš klaidingus Mišių aiškinimus: „Todėl Bažnyčia Tridento susirinkime ir moko, kad mišios yra kruvinos Golotos aukos sudabartinimas (repraesentatio) *nekrūvinu būdu*“. Taip jis vėl paprastai aiškina *Aidų* 1983 m. nr. 4, kalbėdamas apie klaidingus Eucharistijos ir šv. Mišių aiškinimus.

Pacituotos tik dviejų straipsnių išvados, kaip pavyzdžiai, kad a. a. kun. Augustinas Rubikas mokėjo paprastais žodžiais išreikšti gilias tikėjimo tiesas, kad jis buvo skaitęs ir gerai išstudijavęs naujausius teologijos veikalus, kurie sukurta su Bažnyčios skelbiamu mokslu.

A. a. kun. Augustinas Rubikas buvo gimęs 1915 m. rugpjūčio 19 d. Skaistgiriu km., Sintautų vlsč., Šakių apskrityje. Mokėsi Marijonų gimnazijoje Marijampolėje ir ją baigė 1936 m. Paskiau studijavo Vilkaviškio kunigų seminarijoje ir kunigų Vilkaviškyje buvo įšventintas 1942 m. gegužės 10 d. Karo metu dirbo Vokietijoje tarp lietuvių ir vokiečių. Po karo studijavo Romoje, kur įsigijo teologijos licenciatą laipsnį ir vėl grįžo dėl sveikatos į



Būrys X-sios Europos lietuviškųjų studijų savaitės dalyvių Vasario 16 gimnazijoje, Vokietijoje. Pirmoje eilėje matyti a. a. kun. dr. Andrius Baltinis, a. a. prof. Zenonas Ivinskis, kun. Petrošius, kun. dr. Juozas Vaišnoras, prof. Antanas Macina, a. a. dr. Jonas Grinius, a. a. prof. Juozas Eretas.

Apie romaną „Pėdsakai liūne“

Dr. K. Ėringis „Partizaninio karo (1944-1953 m.) keturiasdešimtmėčiui“ straipsnyje *Draugas* (1985 m. rugpjūčio mėn. 10 d.) duoda naujų faktų, spėjimų ir interpretacijų romanui „Pėdsakai liūne“.

Veikalų apie ilgą, komplikotą partizanų Lietuvoje fenomeną čia buvo mažai (a. a. A. Barono, J. Gliados, A. Kairio ir kt.) ir jie buvo apie vieną ar kitą epizodą mažiau ar daugiau laisvai sukurti. Tai ne istorinės enciklopedijos, kuriose ir K. Ėringis randa trūkumų; visko neapimsi.

Tema dėkinga ir nedėkinga, nes pilnai čia apie ją nežinoma ir asmeniškai nepergyventa. Stengiamasi apimti tiek, kiek romano varžtai leidžia. Daugiausia tokie romanai nėra net istoriniai, tai fikcija. Veikia vienas ar keli personažai, o aplink juos toli horizonte vyksta tikra istorija

istorikams. Taip rašomi tokie romanai, iš viso veikalai vadinami romanais.

Ir „Pėdsakai liūne“ panašiai. Ten studijuoti trys personažai. Čekistas Senkus, čekistų prispirtas partizanus išdavinėti studentas Kiela ir partizanų vadovas Laucius. Kiek mažiau ir ryšines. Duodami jų veiksmams ir mintims. Romane „partizanavimo procesas, priešio pinklės ir partizanų buitį gamtoje ir mieste skamba gal įtikinčiau“, rašo dr. K. Ėringis. Čekistų stabo vyresnįjį karininką tai tik fonas, iš kurio išplaukia mintis infiltruoti partizanus po nepasiekimų. Ir romane yra užuominų, kad jų vyriausieji priklausė dar vyresniems ir gauna svarbesnius įsakymus iš dar aukščiau. O kas yra aukščiau? Ar neaišku, kad tai okupantai?

Romano rėmai neina taip toli,

joje Marijampolėje ir ją baigė 1936 m. Paskiau studijavo Vilkaviškio kunigų seminarijoje ir kunigų Vilkaviškyje buvo įšventintas 1942 m. gegužės 10 d. Karo metu dirbo Vokietijoje tarp lietuvių ir vokiečių. Po karo studijavo Romoje, kur įsigijo teologijos licenciatą laipsnį ir vėl grįžo dėl sveikatos į

Vokietiją, kur praleido visą savo gyvenimą, kol nepagydomas vėžys galutinai sunaikino jo silpną kūną, kuriame buvo stipri siela.

Kun. A. Rubiko netekimas yra didelis nuostolis ne tik Vokietijos lietuviams, bet taip pat teologijos mokslui ir jo populiarinimui.

P. G.

kaip K. Ėringis norėtų, net iki Suslovo, nuo jo iki Stalino? Net pats K. Ėringis, rašydamas apie juos ir kitus tik spėlioja, vartodamas „tik vėliau paaiškėja“, daugelį kartų „matyti“, „neva“, „enciklopedijose nėra“. „Pėdsakai liūne“ parašyti, vartojant „Encyclopedia Lituanica“ ir straipsnius žurnaluose.

Bet romane svarbiausia buvo parodyti, kaip vyko partizanų infiltracija, pralaimėjimai dėl infiltracijos, kuri vėliau partizanų buvo išsifruota, ir veiklas baigiasi antra partizanų pergale. Pirmoji buvo įvykusi prieš romano pirmąjį puslapį.

Vykstant partizanų infiltracijai, pralaimėjimams, aišku, kyla įtempimas, įtariamais kiekvienas, nepasitikima; ir tai, ir kitkas gali atrodyti kaip klasių kova. Tai daugiau kaip klasių kova, tai baimė mirties ir išdavystės. Psichologija reikalauja, kad ir išdavikas Kiela bijo. Tų trijų — keturių charakterių dviasioje pereinama įvairios mintys, geros, pushlogės ir blogos taip, kaip gyvenime žmogui; net kartais viskuo suabejojančiam čekistui, dar jaunam Senkui.

Laikai buvo labai neramūs, vidinis pasaulis komplikotas. Šis vidinis pasaulis ir buvo romanui pasistatyta užduotis.

P. Melnikas

Iš kelionės po Kiniją

Pekinas (Beidžing)

Jazminų balti sudžiūvę lapeliai išsi-skeldžia, verdančiu vandeniu apipilti. Geriame kvepiančioje arbata, stebėdami pro langelius apačioje plaukiojančius debes, lyg didingo okeano suplaktas bangas.

Netikime, kad esame pakeliui į Pekiną, vakariečiams taip neprieinamą per daugelį pastarųjų metų. (JAV ambasada Pekine bus atidaryta tik už kokių pusmečio.)

Su kasytėmis kinietės patarnautojos, visos vienodos „Mao“ stiliaus kostiumais apsivilkusios, iš tam tikro „samovaro“ naujai pripildo puodelius. Visi jautiame didelį smalsumą, kai kurie net savotišką įtampą, visų pulsas greitesnis, širdys plakama smarkiau.

Mūsų gan dar jaunas palydovas Jeff Kriendler (vienas iš dabartinių Pan Am bendrovės viceprezidentų) susirinkusiai grupei iškilmingajame Otani viešbutyje, Tokyo, prisipažino, kad iš tikrųjų tiksliai apie būsimą kelionę mūsų painformuoti negalys. Pačių kiniečių sudaryti planai gali būti pakeisti net paskutinę minutę, gal mąstysime tą miestą, o gal ne. Tik ir jis pats, jau po visą pasaulį plačiausiai išsibastęs, jautia, kad šis bus monumentalus ir neužmirštama kelionė.

Matyti rudoka žemė ir, jau beveik visai nusileidus, besidarbuojantys aerodromo laukuose darbininkai, sodinę lyg ir daržoves. Jie susilenę dirba savo darbą, mažai kreipdami dėmesio į lėktuvo atvykimą.

Be jokių modernių priemonių la-gaminai, iš rankų į rankas metami, atsiranda Pekino aerodromo salėje taip pat greitai, kaip ir mes patys. Jų niekas netikrina, užantspauduoja pasus, visi formalumai baigti per keletą minučių. Jau tamsoje pasiekiami „Draugystės“ viešbutį, važiuodami mylių mylias per

žmonėmis perpildytas gatves. Vieni būreliais susimetę šnekučiuojasi bei rūko, kiti skaito ar rašinėja silpnų gatvių lempelių apšviestame rate.

Rytą Pekino zoologijos sode pasidžiaugę vaikiškai bežaidžiančiomis pandomis, esame pakeliui į Tiananmen aikštę ir pro iškilmingus vartus žengiame į imperatoriškų rūmų kompleksą, plačiai žinomą kaip „Uždraustąjį miestą“. Iki 1911 metų, kada buvo nuverstas paskutinis Manču imperatorius, tai tikrai ir buvo „miestas“, uždraustas beveik visiems. Nuverstam 5 metų amžiaus imperatoriui ir jo namiškiams buvo leista čia kurį laiką privačiuose apartamentuose ir toliau gyventi (iki 1924 m.), nors dalį „miesto“ atidarė kaip tautos muziejų. Vėliau net išleisti nuvers-



„Dangaus šventykla“ Pekine.

to imperatoriaus Xuan Tong memuarai, pasirašyti jo „paprastu“ vardu Pu Yi, pavadinoti „Nuo imperatoriaus iki piliečio“ (mirė jis 1967 m.).

„Uždraustąjį miestą“ suglaustai aprašyti yra sunkus uždavinys. Yra pasaulyje daug nuostabių pavienių pastatų, bet jeigu imtume visą didžiulį kompleksą kaip vieneta, tai „Uždraustasis miestas“ turėtų būti prie paties viršaus bet kokio sąrašo dėl jo dimensijų, su taip harmoningai išdėstytais individualiais rūmais, didžiulėmis aikštėmis, priėmimų bei puotų salėmis, marmuriniais tiltais per tekantį upelį, sodais, paviljonais bei begalybė kitų įvairiausių funkcijoms skirtų pastatų. O ką bekalbėti apie pastatų įvairiausių pagražinimus, spalvų derinį ir neįkainojamos vertės ir grožio meno turtus, kurių dar apsiečiai matoma ir pačiame „Uždraustajame mieste“. (Daugybė meno turtų buvo išvežta į Taiwaną ir dabar yra Taipei muziejuje.)

Vieta bei pagrindinis planas yra nepakeisti nuo Ming dinastijos laikų (15 a. pradžios). Sugriauti ar sudegę rūmai vis būdavo atstatomi ir tam ypačiai pasidarbavo Manču imperatorius Qian Long (18a.). Ci Xi (Tz'u-hsi), paskutinioji našlės imperatorienė, pristatė dar daugiau paviljonų. Dvidešimt keturi Ming ir Qing (Manču) dinastijų imperatoriai vadino „Uždraustąjį miestą“ savo namais ir čia gyveno didžiausiuose liuksuose.

„Miestas“, apimęs 250 akrų, yra visas apsuptas 35 pėdų aukštumo purpurinės spalvos siena, ir ta siena apsupta plačiu, vandens pripildytu grioviu. Visose keturiose „miesto“ pusėse yra iškilmingi vartai, keturiuose kampuose — pagodos stiliaus geltoni observacijos bokštai.

Visame „Uždraustajame mieste“ matoma didelė harmonija ir tai yra rezultatas kiniečių įdomios, bet gan nesudėtingos architektūros. Beveik visi pastatai yra tik dviejų aukštų (nors pagrindiniai rūmai statyti ant skirtingų marmurinių platformų) ir stovi viduryje aikščių, kurių didumas keičiasi su rūmų svarbumu. Ir mažiausios detalės čia subordinuotos bendrai harmonijai išlaikyti.



Bronzinis liūtas „Uždraustajame mieste“, Pekine.

Nuotaiką, kurią norėjo sukurti „miesto“ statytojai, galima pajusti iš vardų, kuriais pavadinti rūmai, salės bei vartai. Pvz., „Aukščiausios harmonijos salė“, „Dangiškojo nekaltumo rūmai“, „Žemiškosios ramybės rūmai“ ir pan.

Mūsų grupelė, vietinio gido vedama, maišosi su pačiais kiniečiais bei kitais turistais daugiausia iš rytinio bloko kraštų, nors sutinkame ir būrelį kanadiečių daktarų. (Kanada jau ir tada turėjo Pekine ambasadą.)

Akys netiki, ką mato ir rankos nedrąsiai kelia aparatą. Ilgokai trunka, kol pereiname tik per centrinę „miesto“ dalį ir apžiūrime daugiausia tik svarbiausius rūmus, aikštes bei meno kūrinius. Pasiekę Shen Wu men vartus, sėdame į iš kitos pusės atvežtą ir mūsų belaukiantį autobusą.

Popietėje veža mus į „Draugystės“ krautuvę, bet, atpažinę Tiananmen aikštę, išlipame ir atsiskiriame nuo grupelės. Tiananmen — „Dangiškosios ramybės aikštė“ yra viduryje Pekino ir laikoma širdimi visos Kinijos. Vardas paimtas iš ten pat esančių iškilmingų vartų, vedančių į „Už-

draustąjį miestą“. Aikštėje (98 akrų didumo) stovi svarbiausi valdžios pastatai, paminklai, taip pat Mao Zedong mauzoliejus (kurį vėliau ir aplankėme), vyksta čia parada, ir sakoma, kad aikštė sutalpi-na milijoną žmonių.

Tad šiek tiek pasivaikštinėję jau antru kartu žengiame pro vartus ir atsiduriame pasakiškame „Uždraustajame mieste“. Turistų jau visai nebėra, tik keletas kiniečių šeiminėlių šen ten baigia piknikauti. Jau žinodami „miesto“ planą, einame į priekį. (Toks ir yra planas, kad natūraliai esi traukiamas į priekį.) Gėrimės žėrinčiais auksiniais stogais, besileidžiančios saulės apgaubtais. Galima tiesiog įsivaizduoti kylančius smilkalų dūmus iš tam skirtų didelių „cloisonné“ vazų ir ant iškilmingo sosto sėdinti, auksiniais rūbais išpuošta imperatorių, į kurių niekas nė akių nedrįso pakelti.

Ir dabar matomi tie sostai skirtinguose rūmuose ir tarp įvairiausių meno turtų bronziniai didžiuliai vėžliai bei gervės, simbolizuojantys nemirtingumą. Koks gyvenimas čia vyko, pilnas visokiausių intrigų tarp princesių, eunuchų, konkubinų ir tarnų! (Eunuchai, turėdami didelės įtakos, ypačiai įnešdavo daug nedarnos.)

Rašytoja Pearl Buck, tais laikais augdama Kinijoje, dar jauna būdama girdėdavo pačių kiniečių pasakojimus apie labai painias intrigas tarp našlės imperatorienės Ci Xi (Tz'u-hsi) (anksčiau buvusios imperatoriaus Xian Feng konkubinės) ir jos tikro sūnaus imperatoriaus Tong Zhi, o jam netikėtai mirus tik 19 metų amžiaus sulaukusiam, apie paslapčiomis į „miestą“ atgabentą, įsūnytą ir tuojau imperatoriui paskelbtą Guang Xu, jos sesers 4 metų amžiaus sūnų. Už jį ji pati valdė 14 metų, o kiek vėliau jį nuvertė nuo sosto ir įkalino. Šias visas intrigas Pearl Buck įdomiai savo autobiografijoje ir aprašo. „Mieste“ yra šulynys, cementiniu dangčiu uždengtas, žmonių vadinamas „Zhen Fei“ vardu. Rimti duomenys rodo, kad jame, našlės imperatorienės Ci Xi įsakymu, 1900 m. buvo nuskandinta gražioji Zhen Fei (imperatoriaus Guang Xu mylima konkubinė), išdrįsusi senąją našlę pakritikuoti. Guang Xu ir Ci Xi abu mirė

Ateitininkijos 75 metų jubiliejinis kongresas

Žodžio ir muzikos vakaras

A. MARKELIS

Rugpjūčio 30 d., penktadienį, įvyksta jaunimo susipažinimo vakaras Jaunimo centre, Chicagoje. Renginio programa, atliekama jaunųjų ateitininkų, žodžio ir muzikos menininkų, bus pritaikyta tiek jaunimui, tiek ir vyresniajai kartai. Jubiliejaus proga tinka, kad būtų pagerbti ateitininkų žodžio ir muzikos veteranai, iškeliant jų kūrybą; taip pat tinka, kad jaunosios ateitininkų kūrybinės jėgos turėtų progos išvystelėti šiame renginyje ir neužgesti ateityje. Reikia pabrėžti, kad visi jubiliejaus proga renginiai ir simpoziumai nėra skirti vien ateitininkų publikai, bet visai lietuvių visuomenei, ypač jaunimui, kurio nebeskiria ideologinės užtvartos, bet jungia kultūriniai momentai, bendri visai lietuvių išeivijai.

Žodžio ir muzikos vakaro nereiktų minėti *Draugo* priede, jei šis renginys būtų tik eilinė vakaronė. Jį minime čionai, kadangi 75 metų jubiliejinis kongresas nėra eilinė proga, bet 75 metų ateitininkijos istorija, svarbi ne tik ateitininkams, bet ir visai lietuvių visuomenei. Be ateitininkijos visais Lietuvos prieaušio, trumpojo Nepriklausomybės laikotarpio ir tremties išeivijos gyvenimas būtų buvęs tamsesnis, niuresnis ir kultūriškai bei ideologiškai skurdėnis. Reikia tik stebėtis ateitininkų gajumu: svetur gimęs sąjūdis pergyveno Nepriklausomybės kūrėjams ir du pasaulinius karus, persekiojimą net savoje laisvoje žemėje ir išskleidė šaknis svetimoje išeivijos dirvoje. Daug aukų sudėta per tą 75 metų laikotarpį, daug brolių palaidota karų ir rezistencijos audrose, daug nukankintų ir dabar tebekankinamų Sovietų Sąjungos šiaurėje ir pavergtame krašte. Bet



Ingrida Blekytė

tas augalas nenudžiūvo, nežūrint kiek kartų buvo genėjamas ir kertamas, nes savo šaknis yra įleidęs į gilų podirvį, kurio negali pasiekti blogis, nei okupanto kirvis. Tas podirvis yra, buvo ir bus ateitininkų ideologija — „Visa atnaujinti Kristuje“ — ir ištikimybė savajai tautai.

„Pradžioje buvo žodis“. Šiuo Genezės sakiniu ir bus suktas 75 metų jubiliejinis jaunimo vakaras. Prie jo bus prijungta daina, kuri, perkeltine prasme yra taip pat žodis, skambantis žodis. Į programą įeina ateitininkų kūrėjų žodis, kurį skaitys ir vaidins daugiausia ateitininkai. Gal ir nėra taip svarbų, kas ką atliks, nes lietuviškas žodis yra bendras visiems, o ateitininkai kūrėjai priklauso visai tautai, šiaurės ir anapus Atlanto. Pats renginys nepretenduoja į nepasiekiamas meno aukštybes, specialius dainos ir gyvojo žodžio reikšmės, bet jubiliejaus proga bus jaunųjų meno pajėgų išvystelėjimas su stipresniais ar silpniesniais atspindžiais.

Šiame renginyje net ir nebus bandoma išsemti daugumos ateitininkų rašytojų žodžio ar dainos. Tai simpoziumų ir specialiųjų studijų reikalas. Programos pasirinkimas daugiau

atsitiktinis, apsiribojas labiau Amerikoje gyvenančiais rašytojais, tačiau visuomenė be B. Brazdžionio, K. Bradūno, neseniai mirusio rašytojo V. Ramono ir A. Vaičiulio išgars ir A. Jasmanto (Maceinos) ir V. Mačernio eilėraščių. Su savo kūryba pasirodys ir Italijoje gyvenęs jaunas poetas Saulius Kubilius, kuris taip pat paskaitys K. Bradūno naujosios kūrybos.

Kalbant apie jaunuosius žodžio ir muzikos menininkus, reikia priminti, kad jie visi gimę už Lietuvos ribų, ir kad jų amžiaus skalė yra tarp 13 ir 32 metų. Suprantama, kad ne visi jų profesionalai, ne visų vienodas pajėgumas, bet visus juos riša išeivijos tėvų likimas ir lietuviybė. Natūralu, kad lietuviškame žodyje kartais pajusime anglišką gaidą, nes jie visi išaugę svetimos kalbos šviesoje, o savosios kalbos šešėlyje. Tačiau reikia džiaugtis, kad jie grįžta į mūsų tarpą, nesidrovi gimtosios kalbos, skiria mums savo brangų laiką už aciu, kartais ir be jo. Ypač reikia vertinti profesionalus ar ta linkme žygiuojančius, dažnai gyvenančius be užtikrintos ateities, stovinčius ant iliuzijos slenksčio. Turime daug jaunimo su praktiškėmis profesijomis. Jie gyvenime nealks, bet humanitaro dalia



Vytas Ruginis

grupelę ir prisijungs prie mūsų. Taip kartu Nankine kopsime į aukštai kalnuose pastatytą daugiaaukštę pagodą ir kartu Sanchajuje vaikštinėsime miesto parke, kur prie įėjimo kitados buvo vakariečių uždėtas gėdingas užrašas: „Nei šunų, nei kiniečių neleidžiama“.

Įdomus buvo ir pabuvojimas „Draugystės“ viešbutyje. Mūsų grupelės keleviai, pasigėdę jiems priprastų patogumų, didelio karščio iškankinti, pamiršo daugiausia ir drovumą ir vaikštinėjo savo kambariuose kaip kam išėjo, o visų langai dieną naktį buvo plačiausiai praverti. Nuolatini troškuli numalšinti visi iki vieno, „išmokome“ gerti dažniausiai šiltą alų (pasirinkimo beveik nebuvo, išskyrus tam tikrais momentais — arbatą), o buvo laimingas momentas, kada, iš kokios nors išvykos grįžus, alaus butelius mums traukė iš ledais pripildytos statinės. O Pekine tų išvykų buvo daug, nes ten yra labai daug ko pamatyti!

Ypačiai aukštai vertinama yra „Dangaus šventykla“ ir visas didžiulis kompleksas, apimantis net kelias mylias, užsilikęs taip pat jau nuo Ming laikų. Viduryje apskritos aikštės pastatyta didžiulė, apskrita, triaukštė marmurinė platforma, išskaptuotomis marmurinėmis baliustradomis apsupta, su laiptais visose keturiose pusėse (apskrita forma — dangaus simbolis). Tai „Dangaus altorius“ po atviru dangumi, kur imperatorius iš „Uždraustoj miesto“ per žiemos saulęgrąžą su iškilmingiausia procesija per Tienanmen aikštę ir paradinį kelią būdavo atlydimas, idant ant šio altoriaus paaukotų aukas „Didžiajai dvasiai, kuri gyvena danguje“ ir „pasikalbėtų su dangumi“. Visas ten vykdavęs ceremonijas yra labai detališkai aprašytas. Tarp kylančių smilkalų dūmų būdavo paaukojamas parinktas jautis, šventikai atvyniodavo senus šilkinis ritinius ir iš jų garsiai rečtuodavo senobines maldas, muzikantams palydint senoviškais instrumentais. Ir imperatorius, „Dangaus sūnus“, tuo momentu išgyvendavo tam tikrą ekstazę.

Didelio grožio yra pagrindinė komplekso atrakcija — „Maldos dėl gero derliaus salė“, šiandien paprastai vadinama tik „Dangaus šventykla“. Įdomi architektūra

šiuo krašte kabo tarp žemės ir debesų, apdengta plonu ūkanų sluoksniu, spalvotu, bet struktūriškai silpnu. Žodžio ir dainos sekėjai, patys stovėdami ant silpnos platformos, suteikia gyvenimui stiprumo, grožio ir džiaugsmo, paruošia dirvą, kurioje galėtų augti ne materialiai turtingas, bet kultūringas lietuvis.

Šia proga tenka supažindinti *Draugo* skaitytojus su žodinės kūrybos atlikėjais, jau pripažintais aktoriais. Blekyte, Ruginiu, Šulaityte ir kitais jaunuoliais, žemiau išvardintais.

Ingrida Blekytė. Apie ją rašė mums gerai pažįstamas žurnalistas Alfonsas Nakas, kaip puikiai ji vaidino Šekspyro veikalų charakterius Stratfordo festivaliuose, Kanadoje. Ji šilnai prisimenama Maurice Good knygoje „Every Inch a Lear“, kur jina vaidino Kordelijos rolę drauge su aktorium Peter Ustinov (*Draugas*, 1985 m. kovo mėn. 16 d.). Veik visa jos vaidyba surišta su klasikiniiais veikalais, ypač su Šekspyru. Vaidino taip pat radijo bei televizijos programose ir Court teatre Chicagoje. Ši sezoną ji pasirodys tame pačiame teatre (prie Chicago universiteto) Ariadnės rolėje G. B. Shaw „Heartbreak House“, Liucijos — Sheridan veikale „The Rivals“ ir Elenos — Čechovo „Dėdė Vanja“. Retkarčiais ją matydavome tarp lietuvių. Dabar ji deklamuos Mačernio ir Jasmanto eilėraščius.

Vytas Ruginis. Jaunas aktorius iš Cicero, kylaš amerikiečių teatro pasaulyje, televizijoje ir pastaruoju metu filme. Gimęs Anglijoje, baigęs Cicero Šv. Antano parapiinę mokyklą, Chicagoje — gimnaziją ir humanitarinius mokslus University of Illinois Circle Campus, magistro laipsniu baigęs Yale universiteto dramos mokyklą. Jurašui



Saulius Kubilius

režisuojant, vaidino „The Magnificent Cuckold“ Yale teatre. Broadway jisai debiutavo „The Real Thing“ Brodie rolėje. Yra vaidinęs „The Visions of Simone Marchand“ ir „Romeo and Juliet“ spektakliuose. Vakaro metu skaitys ištraukas iš ciceriško autoriaus A. Barono kūrybos.

Laima M. Šulaitytė-Day. Jauna aktorė iš Cicero, daug kartų dalyvavusi ateitininkų renginiuose ir Jaunimo teatre, savo profesinę karjerą pradėjo Chicagoje „Summer Stock Murder“ vaidinime. Laima vaidino Puck rolę Šekspyro „Vidurvasario nakties sapne“, pasirodė veikaluose „Anybody“, „West Side Story“, „Helen Keller“, „Miracle Worker“ ir kitur. Pastaruoju metu ji vaidina „Comedy on Tap“ Read Banon teatre.

Reikia džiaugtis Laimos grįžimu į lietuvišką sceną. Žodžio ir muzikos vakare jina dalyvaus grupiniam V. Ramono „Kryžių“ ištraukos

Saulius Kubilius

Yra, kurie kaip retas
kopja į kalnus.
Yra, kurie kaip retas
įveikia žemę, kvapą,
gyvenimo aklą ratą.
Yra, kaip retas gyvasis.
Yra, kaip retas Ramsė
III-čiasis.

Akys merkias
Tave matau
Bundu
Tave girdžiu
Atsibusk
Pagunda
Atsibusk!

Ašarą,
Kraujo lašą,
ar raudonos rožės
Ziedlapį vieną
Padovanok.

brėkšta rytai
rieda jinai
per tiltą
per Tiberį
saulė šviesi
saulė kilni
dienų dausų
be balso
ji gieda

inscenizavime ir rečtuos iš A. Vaičiulio kūrybos.

Vitas Laniauskas. Gimęs Cicero, kur baigė Šv. Antano parapiinę mokyklą. Gimnazijų varžybose laimėjęs iškalbos ir kitus konkursus, lankė Chicagoje Pedagoginį liuanistikos institutą, baigė Northwestern universitetą logopedijos (kalbos patologijos) kursą. Dabar studijuoja teisę. Turėdamas vaidybinių gabumų ir puikų aktoriaus balsą, jis plačiai reikšėsi ateitininkų renginiuose ir Dariaus Lapinsko teatriniuose pastatymuose. Deklamuos B. Brazdžionio eilėraščių ir dalyvaus grupiniame V. Ramono „Kryžių“ fragmento inscenizavime.

Vincas Olšauskas. Gimęs Hamiltone, Kanadoje, Cicero baigė Šv. Antano parapiinę mokyklą ir Chicagoje — statybinę inžineriją Illinoisaus technologijos institute. Priklausė tautinių šokių grupei „Žilvitis“, gieda parapijos chore ir yra „Vaivos“ ansamblio narys. Reikšiasi ateitininkų veikloje ir pasirodymuose. Dalyvaus Ramono „Kryžių“ inscenizuotame vaidinime.

Viktoras Radvilas. Gimęs Cicero, mokėsis Šv. Antano parapijos mokykloje, universitete studijavo anglų literatūrą ir biznio mokslus. Daugiau kaip 10 metų dalyvauja įvairiuose teatriniuose renginiuose, Jaunimo teatre ir „New Opera Company of Chicago“. Pereitais metais dalyvavo D. Lapinsko operos „Dux“ (Nukelta į 4 psl.)



Laima M. Šulaitytė-Day

1908 metais, tik kelių valandų skirtumu; spėjama, kad našlė imperatorienė Ci Xi buvo kalta dėl Guang Xu mirties.

Vaikštinėjame po dabar taip tylūs rūmus, ir tas grožis prieš akis kažkaip nesiderina su tamsesniosiomis žmogaus charakterio apraiškomis.

Traukiame daugybę skaidrių iš visokių kampų ir šį kartą niekas nieko neužstoja. Mums tik prisėdus pakeisti filmą prisigretina keletas besispyšantių kiniečių ir džiaugiasi, jeigu gali ką nors palaikyti ar bent į vidų aparato pažvelgti. Praeina šeimynėlė kartu su lazda besiramsčiuojančia senute, ir akys instinktyviai nukrypsta į jos kojas. Apautas vyželelėm kojos yra tik keletas colių ilgumo ir iš pėdų formos aišku, kad senutė yra seno kiniečių papročio auka, t.y. turtingų šeimų mergaičių „pėdų vyniojimo“, nes mažos pėdos tuo laiku buvo laikomos vienu iš pačių svarbiausių moters grožio atributų.

Apleidžiam „Uždraustą miestą“ ir atsirandame gan judrioje gatvėje. Šį kartą mūsų niekas nesutinka, tad prisijungiam prie belaukiančios grupelės. Netrukus jau lipame į gerokai perpildytą autobusą, paduodami konduktoriumi pasirinkti, ką tik jis nori, iš delne gulintių smulkių pinigėlių. Pamatę mus, tik vienus vakariečių, pašoka keli kiniečiai ir rankomis rodo mums atsisėsti. Purtome galvą dėkingumo ženklą, bet jų vietų užimti neskubame. Kiniečiai laimi, kada po pakartotinių prašymų nesmagu nepriimti jų tikrai nuširdaus pasiūlymo. Stumiamės į priekį iš dešinės, vis stebėdami toluoje matomą aukštąką mūro sieną. Sienai pasibaigus, skubame išlipti, kad visiškai nepasimestume. Išlipę, atsimuojame su viso autobuso bendrakeleiviais. Kokios geros jų akys ir koks nuširdus šypsny!

Sienų nebeatome, bet žinome, į kokią pusę turėtume važiuoti, tad pavaziavę kitu autobusu, netrukus atpažįstame Tienanmen aikštę ir nužingsniuojame „Pekino“ viešbučio link. Ten, mūsų gerokam nusteimui, randame Jeff, besimieruojantį suvenyru nusipirkta „Mao“ kostiumą. Prie kinietiško šalto alaus dalijamės patirtais įspūdžiais. Ateityje daug kartų Jeff paliks

šios apskritos šventyklos, spalvingai išdekoruotos iš lauko, o dar labiau iš vidaus. Šventykla yra laikoma jau tautos monumentu, net ir savotiška emblema. Jos išeivinis vaizdas, o taip pat ir viduje spalvingiausiai išdekoruotos lubos ir 28 masyvūs mediniai stulpai — kolonos yra dažnai matomi nuotraukose ir įtraukti į kiekvieną rimtą knygą apie Kiniją. Komplexas matoma daug didžiulių, keistokų, daugiaaukštųjų lyg ir vartų, net ir su savotiškais sparnais (vaizduojančiais debesį), ir visa tai pridūda visam kompleksui dar daugiau „nežemišką“ ir skirtingą charakterį.

Imperatorių „Vasaros rūmai“ yra pačių kiniečių labai pamėgta vieta ir šiandien naudojama kaip didžiulis parkas. Ta vieta buvo taip pat labai pamėgta našlės imperatorienės Ci Xi. Ir nenustatub Rūmai, parkai, paviljonai, lotoso žiedais pasipuošę tvenkiniai, žmogaus padaryti didžiuliai ežerai su marmuriniais tiltais ir didelio grožio dengti pasivaikščiotojui takeliai (net daugiau kaip pusė mylios

ilgumo), kurių stogų ir baliustradų kiekvienas colis yra išdekoruotas dažniausiai nepasikartojančiais vaizdais. Ir net prie ežero kranto, našlės imperatorienės isakymu, pastatytas (Kinijos laivyno išdo sakaite!) didžiulis marmurinis laivas.

Žinojome, ką ir patys Pekine norėjome pamatyti, tad angliškai mokantis viešbučio tarnautojas perrašydavo kinietiška rašmenimis mūsų jam paduotą norimų matyti vietovių sąrašą, o mes jį tada paduodavome taksistui. Taip aplankėme ir Pekino universitetą, kurio šviesiausi žmonės taip žiauriai nukentėjo per paties Mao Zedong instiguotą „kultūrinę revoliuciją“. Aplankėme ir katalikų katedrą, įvairiausių rūmų bei vargingiausių užkampius. Vaziavome, kur norėjome, traukėme įvairiausių skaidrių, niekas mūsų nė karto neužkabino, nė jokių pastabų nedavė.

Visi kartu vaziavome pamatyti garsiąją kinų sieną. Traukinyje susidraugavome su vienu mus palydinčiu kiniečiu, kurio įdomūs pasakojimai buvo persunkti Konfucijaus išminties. Prisimena ypačiai

ta „kiniečių mažuma“ (t.y. prijungta tautėlė), kuri garbina žuvį ir jai pagerbti rengia šventes bei festivalius. Garbina ją dėl to, kad ji neturi liežuvio ir tuo pačiu turi mažiau progos nusidėti... Atsiskiriant, atsiprašė už mūsų traukinyje patirtus trūkumus (buvo labai tvanku, o arbatos tik po puodelį teko!) ir išreiškė viltį, kad per kitą apsilankymą mums nieko netrūksia.

Kinų senoji ir garsioji siena, statyta su laikyti „barbarų“ invaziją, būtų monumentalus užsimojimas net ir šiais laikais. O reikia atsiminti, kad statyta vyko pačiomis primityviausiomis sąlygomis, tad pareikalavo begalybę aukų. Sieną statyta ir taisyta įvairių dinastijų ir eina vingiais (apie 2,500 mylių) per klonius ir gan aukštus kalnus, vis periodiškai keturkampiais observacijos bokštais nusagstyta. Sieną yra tokio platumo, kad buvo net naudojama kaip kelias. Sakoma, jog tai yra vienintelis žmogaus rankų darbas „pastatas“, matomas astronautų iš mėnulio. Vieni, šiek tiek palipę, stebėjosi matomo projekto didingumu, drąsiai kopėme į aukštą ir gerokai statų observacijos punktą.

Išpūdingai atrodė ir Mingų kapai, šiek tiek panašioje topografijoje kaip ir „Mirusųjų slėnis“ Egipte prie Luxor. Pačiuose kapuose, tarp marmurinių sostų ir mėlynųjų Ming vazų, pasigedome tų meniškų detalių ir to nuostabaus spalvingumo, kurie dar ir šiandien matomi Egipto faraonų kapuose.

Prieš apleidžiant Pekiną, mūsų grupelė buvo sumušta banketas garsiajame „Pekino anties“ (beveik 150 m. senumo!) restorane. Tarp begalybės patiekalų vaišiomės ir jų tikrąja specialybe, Pekino antimi, o „gan bei“ (į sveikata!) išgirdę, gomurį vis vilgėme stipriuoju kinietišku „mao tai“.

Daug dar vaizdų teks matyti ir įvairiausių įspūdžių ir nuotykių patirti ateinančiomis savaitėmis Sanchajuje, Nankine bei Kantone. Tačiau, jaučiame, kad jeigu ši kelionė po Kiniją būtų turėjusi baigtis tik su pirmosios dienos apsilankymais „Uždraustajame mieste“, ji būtų visiškai pateisinta ir tie įspūdžiai priskirti prie pačių brangiausių mūsų kelionių deimantų.

Lionė Mickevičiūtė-Ramonienė



Detalė iš „Vasaros rūmų“ netoli Pekino.

Ateitininkijos 75 metų jubiliejinis kongresas

(Atkelta iš 3 ps.)

Magnus" pastatyme Toronte. Jį išgarsino V. Ramono „Kryžių" ištraukos vaidinime.

Ramono „Kryžių" ištrauką inscenizuoti režisierė buvo pakviesta Laima Rastenytė-Lapinskienė. Nors Lapinskų vardas Chicagos kultūrinėje veikloje gerai žinomas, tačiau pora žodžių galima pridėti apie režisierę. Ji mielai sutiko pagelbėti aktoriams Laimai Šulaitytei-Day, Vytaui Laniauskui, Vincui Olšauskui ir Viktorui Radvilui.

Lapinskienė studijavo teatro meną New Yorke Actors Studio ir savo teatrinę karjerą pradėjo Off-Broadway teatruose, kur dvejus metus iš eilės jai buvo suteiktas Joseph Jefferson žymuo už išskirtinę vaidybą David Rabes dramoje „Boom Boom Room" ir Kurt Weil operoje „The Rise and Fall of the City of Mahogany". Daugiau kaip 10 metų



Laima Rastenytė-Lapinskienė

veikia Laimos Rastenytės lėlių teatras, kur ir lietuviškos pasakos randa vietos, profesionaliose Chicagos teatruose, kaip Candlelight-Forum, mokyklose bei meno centruose. Su juo aplankė lietuvių kolonijas JAV ir Kanadoje. Išleido vaikams plokštelę „Sek pasaką". Praeitais metais Toronte atliko pagrindinę rolę D. Lapinsko operoje „Dux Magnus", o užpraeitais Carl Orff operoje „Antigonė".

Muzikinėje programos dalyje dalyvaus šie jaunieji muzikantai:

Auksė Bankaitytė. Septyniolikmetė kanklininkė, kuri paprastai su savo vyresniąja sesute Mirga dalyvauja kanklių muzikos pasirodymuose. Auksė, Clevelande baigusi Šv. Kazimiero lituanistinę mokyklą, priklauso „Žaibo" sporto klubui, šoka tautinius šokius „Grandinėleje" ir yra Čiurlionio ansamblio kanklininkė. 8 metus kankliuoja. Sesutės Mirgos žodžiais, Auksė dar

neturi savo nuotraukos. Gerai matysime ją Chicagoje gyvą ir išgarsime jaunimo vakaro metu.

Mirga Bankaitytė. Klivlandietė, baigusi Šv. Kazimiero lituanistinę mokyklą, taip pat priklauso „Žaibo" klubui, parapijos chorui ir „Grandinėleje" orkestrui bei šokių grupei „Uzdainuokim". Buvusi „Nerijos" vieneto narė ir Čiurlionio ansamblio kanklininkė. Mirga kankliuoja 16 metų. Abi seserys baigusios Onos Mikulskienės kanklių muzikos studiją.

Bankaitytės jau išausgusios iš mėgėjų grupės: jų muzikoje jaučiamas profesionalumo bruožas. Abi jas išgarsime kankliuojant jaunimo vakare, o Mirga — atliekant solo partiją.

Dalia Polikaitytė kilusi iš čikagiečių žinomos veiklios ir muzikios šeimos. Baigusi Illinojaus universitetą, gailingųjų seserų paruošiamąjį kursą, tolimesnes studijas tęs St. Xavier universitetą. Mėgsta dainą, daug metų lanko Izabelės Motekaitienės dainavimo studiją, pasirodo studijos koncertuose ir Chicagos visuomenei. Išgarsime jos jauną ir gražų balsą žodžio ir muzikos vakare, akompanuojant muz. Manigirdui Motekaičiui.

Marius Gražulis, gimęs Michigano valstybėje, nuo pat vaikystės drauge su broliu Paulium ir seserim Laura dalyvavo mokyklų orkestruose. Baigęs gimnaziją ir gavęs muzikinę stipendiją, studijuoja muziką Western Mi-

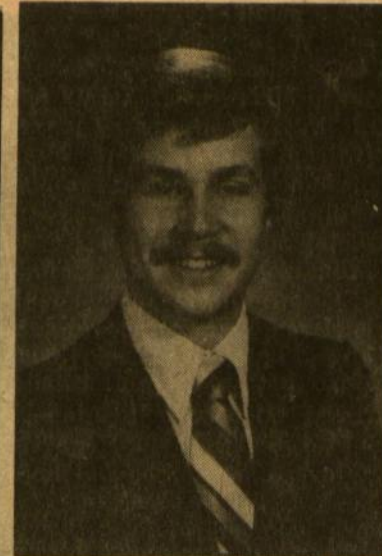
chigan universitete. Violončele groja 10 metų. Šį vakarą išgarsime Haydn violončelės koncertą C-dur. Jam akompanuos Vidas Neverauskas.

Aras Lapinskas, jauniausias (trylikmetis) šios programos dalyvis, nuo trejų metų pradėjo groti smuiku. Kaip jauniausias All-City High school orkestro dalyvis, jis atliko Mozarto c-dur koncerto solo partiją. Šiuo metu mokosi smuiko pas garsų pedagogą George Perlman. Neseniai su pasisėkimu praėjo jo pirmas rečitalis Chicagoje, Curtis Hall. Šiemet laimėjo 20,000 dol. stipendiją lankyti Morgan Park Academy aukštesniąją mokyklą. Vakaro metu jam akompanuos jo tėvas kompozitorius Darius Lapinskas.

Žodžio ir muzikos vakaro apvainikavimu reikia laikyti originalios kūrybos švystelėjimą — Sauliaus Kubi-



Dalia Polikaitytė



Vitas Laniauskas



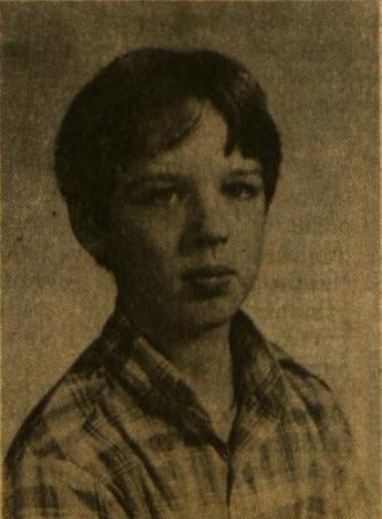
Marius Gražulis

liaus poeziją. Išvija nėra labai derlinga jaunaisiais kūrejai, todėl kiekvienas originalus blyksnis yra sveikintinas kaip pirmieji paukščiai išvijos vasaros žalume. Kol yra paukščių, tol tęsiasi vasara: kai vyresnėje kartoje nutyla balsai, artėja ruduo ir žiema. Šia prasme Kubilius yra vienas svarus balsas išvijos vasaros žalume.

Kurti eiles Saulius pradėjo netrukus po atvykimo į Italiją, kur gyvena jau septynerius metus. Gimė Australijos pietuose, Adelaidės mieste. Gausioje Kubilių šeimoje Saulių, jo brolius ir seserį Lietuvoje gimę tėvai auklėjo lietuviškoje krikščioniškoje dvasioje. Čia ir buvo įdiegti pirmieji tėvynės meilės jausmai. Į Romą Saulius atvyko

studijuoti filosofiją ir teologiją. Italijoje susiradęs sau tinkamus žmones ir aplinką, Saulius Romoje lyg ir įsikūręs. Šalia studijų jis dirba Vatikano radijo stotyje, kasdien į Lietuvą transliuodamas žinias per Vatikano radiją. Kaip jis pats aiškina, eiles rašo lietuviškai, nes toji kalba jam arčiausia širdies. Tematika Sauliaus kūryboje nestoja ties lietuviškumo ar krikščioniškumo riba. Ji klijoja, ieškodama nepasiekiamų gyvenimo horizontų. Prieš metus už eilių ciklą „Kelionė" Sakalo slapyvardžiu Sauliui Kubiliui buvo paskirta JAV Kultūros tarybos jaunimo kūrybos pirmoji premija.

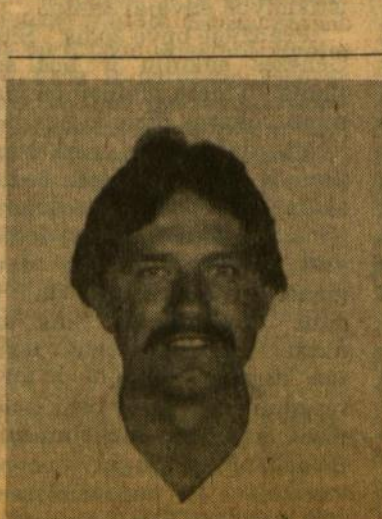
Tikime, kad žodžio ir muzikos vakaras prabilis jaunais balsais į jaunus ir į mus, vyresniuosius. Jubiliejine proga jis bus veidrodys, į kurį žiūrėjami matysime ne tik savo prabėgancius metus, bet ir naujus kultūros daigus, iš kietai podirvio besistiepiantį ir šviesą už Lietuvos ribų.



Aras Lapinskas



Viktoras Radvilas



Vincas Olšauskas



Mirga Bankaitytė

Johann Sebastian Bach

(Atkelta iš 1 ps.)

Jo kūrybos išliekamoji vertė

Kartą kompozitorius Robert Schumann išsitarė, kad muzika yra skolinga Bachui maždaug tiek, kiek krikščionybė skolinga jos įkūrėjui. Jo muzika savo gyvastingumu dar ir šiandien tebelaikoma didžioji pagarboja. Ji veikia žmogaus jausmus gaivališkai, kartais netgi iki ekstazės sukeliančio taško. Kartą, paklaustas apie savo kūrybą, Bachas gana kukliai ir lakoniškai atsakė: „Gyvenime aš dirbau daug". Ir tikrai, vargu ar rastume kitą kompozitorių taip intensyviai dirbusį. Bacho kūrinį draugiškai prirėkė net 46 metų, kol surinko ir išleido jo darbus. Apekaiciuota, kad jeigu šiais laikais vienas asmuo turėtų nukopijuoti visas jo kompozicijas, tai reiktų dirbti 70 metų! Tačiau gi Bachas dar atliko vargonininko pareigas, buvo įvairių bažnytinės muzikos koncertų vadovas, mokė berniukų klasė, ir... rūpinosi savo paties šeima, kurioje buvo net 20 vaikų!

Aplamai jis buvo gana kuklus ir nekėlė savęs į puikybės aukštumas. Jis save laikė tik darbuoju ir pareigingu muzikos meistru. Niekur raštuose neužtikino užuominos, kad jis save būtų laikęs genijum. Nesulaukęs prideramos pagarbos jis net ir iš savo vaikų, vėliau tapusių muzikais. Šiandien atrodo lyg koks paradoksas, kad tik po 75 metų nuo jo mirties rimčiau buvo susidomėta jo muzikiniu palikimu. Kaip minėta, kai Mendelssohnas „atrado" ir 1829 metais Berlyne pastatė Kantią pagal šv. Matą, tada įvyko kažkoks lūžis. Galima tarti, kad tai buvo jo genijaus pripažinimo pradžia. Susikūrusi Bacho draugija pradėjo rūpintis išleisti visą jo kūrybą. Šis užmojis, nors ir užtrukęs 50 metų, pagaliau parodė pasauliui, kokia gili yra šio genijaus kūrybinė versmė.

Bachas kūrė įvairių rūšių muziką, gal tik išskyrus operą. Žinoma, tvirtina, kad nors jo kūryboje ir pasigendama novatoriškų formos ir stiliaus idėjų, tačiau į senąsias formas, jis kaip niekas kitas sugebėjo įžiebtį emocinę ugnį ir

išraišką, gilią mąstyseną bei didingumo koncepciją. Ernestas Newmanas rašė, kad Bachas savo muzika sugebėjo aprėpti visą pasaulį. Jis teigė, kad aplamai muzika po 50 metų nuo Bacho mirties, nors ir buvo turtinga savo naujomis srovėmis, tačiau negalėjo prilygti jo melodijos žėrėjimui, harmonijos intensyvumui, arba išmoningai jo polifoninei kalbai, sugebėjusiai paliesti kuo giliausius jausmus. Jis pajėgė pasiekti žmogaus sielos gelmes. Richardas Wagneris Bacho kūrybą pavadino stulbinančiu stebuklu visoje muzikoje.

Iš tikro išklausius jo muzikos jautiesi kartais „iščiulptas", o kartais giliai paveiktas šviežios vidujinės gaivos. Tuomet atsiranda vadinamas muzikinio pakilimo išgyvenimas. Tasai išgyvenimas veikia žmogų lyg koks nuotaiką keliantis ir širdį gaivinantis šaltinis, kurio vėsos nei trijų šimtų metų visagalis laikas neįveikė. Šveicarų muzikos profesorius Bloch kartą štai ką pareiškė: „Kai man kas nors daro si muzikoje nebeaišku, aš ieškau atsakymų pas poną Bachą. Ir žinot ką? Jis visuomet man suranda atsakymą". Taigi ir po trijų šimtų metų, kaip matome, jis dar išliko jaunas ir nuostabiai įdomus.

Santaros-Šviesos suvažiavimas

Santaros-Šviesos Federacijos suvažiavimas jau trisdešimt antrą kartą įvyks š.m. rugsėjo mėn. 5-8 d. Tabor Farm, Sodus, Michigan.

Suvažiavimo programoje paskaitas skaitys: Rimvydas Silbajoris, „Tautosakos elementai Algimanto Mackaus poezijoje"; Kazys Almenas, „Tragedija ir antrasis termodinamikos dėsnis"; Alfonsas Eidintas, „Lietuvių emigracijos istorija ir jos šaltinių problemos"; Ilse Lehistė, „Estonian Culture in Exile: Looking Backward, Inward or Forward?"; Liūtas Mockūnas, „Antano Škėmos pasaulėžiūros susiformavimas išvijoje"; Vytautas Martinkus, „Technikos

PANAUDOTA LITERATŪRA

Cross, Milton. *Composers and their Music*. Garden City, N.Y., 1969.
Schweitzer, Albert. *J. S. Bach*. New York: Macmillan, 1950.
Brion, Marcel. *Schumann and the Romantic Age*. New York: Macmillan, 1956.
Radcliffe, Philip. *Mendelssohn*. London: J. M. Dent, 1954.
Newman, Ernest. *The Wagner Operas*. New York: Alfred Knopf, 1949.
Rich, Alan and Ames, Kathy. „All Hail Mighty Bach". *Newsweek*, December, 1984.

pažanga ir dorovės klausimai šiuolaikinėje prozoje"; Algis Mickūnas, „Kritiškas žvilgsnis į išvijos filosofiją keturiasdešimties metų perspektyvoje"; Ilona Gražytė-Maziliauskienė ir Violeta Kelertienė, „Kažkas, kažkas ir triukšmas aplink save"; Algimantas Bučys, „Miestas dabartinėje lietuvių prozoje"; Marcelijus Martinaitis, „Folkloriniai motyvai šiandieninėje lietuvių poezijoje"; Živilė Bilaišytė, „Ieškant prasmės: kalba, istorinis palikimas ir tikrovė".

Simpoziume „Tradicija ir novatoriškumas dabartinėje lietuvių literatūroje" dalyvaus Algimantas Bučys, Ilona Gražytė-Maziliauskienė, Marcelijus Martinaitis, Vytautas, Martinkus ir Rimvydas Silbajoris. Jį moderos Kestutis Keblys.

Per visą suvažiavimą vyks dailės paroda. Bus supažindinama su naujai išleistomis knygomis. Algimanto Mackaus knygų leidimo fondas, AM & M Fundacija, Santaros-Šviesos Federacija ir Multidisciplinarių studijų institutas turės savo posėdžius.

Praeitų metų suvažiavimą apžvelgdama Alma Jakimavičiūtė rašė: „Daug lietuvių išvijoje renginių, iš jų bene vienas įspūdingiausių, atgaivinančių dvasią ir įkvėpiančių lietuviškai veiklai įvykių — Santaros-Šviesos metiniai suvažiavimai". (Draugas, 1984 m. spalio mėn. 6 d.)

Kertinė paraštė

(Atkelta iš 1 ps.)

dė jo pažadą ir užduotį žmogaus santykių su galutine tikrove. Kaip Dovydaitis ir jo draugai nenorėjo atiduoti pasaulio tų laikų gamtos mokslų išvadai, neigusiai Dievą, tuo labiau mes turime rimtai susidurti su dabartine kultūros antropologija, persmelkusia ne tik mokslus, bet ir gyvenimą, teigiančią, jog yra tik aklina uždara žmogiškos kultūros pasaulis, o prasmė — „padirbtas beprasmybės veidrodys", pasak poetės Editos Nazaraitytės. Koks ir ar iš viso bus mūsų jėgos šiuos debatus? Ir kaip juose dalyvausime, jeigu vengsime asmeniškai ir viešai leisti į pasaulinės kultūros klausimus visu intensyvumu?

Ateitininkai kaip tik šičia gali atsikreipti į savo siekius ir savo patirtį. Reikia pažymėti, kad ir šiuo metu daug kas gerai daroma. Jaunučių ir moksleivių stovyklų ir metinės veiklos programos ugdo vaizduotę, teikia daug erdvės ir laisvės jaunųjų polėkiams. „Ateities" žurnalas sąmoningai puoselėja jaunimo kūrybą nuo pat

sąjūdžio pradžios — jis tebėra ta vieta, kur jaunas žmogus gauna progą išbandyti savo kūrybines jėgas prieš dėmesingą publiką. Sėdėdama sambūriai savo veikla daug kur sistemingai skatina visuomenės dėmesį mūsų rašytojams ir menininkams, o tuo pačiu metu plečia ir jos intelektualinio pasaulio ribas. Bet ko labiausiai reikia ir kur turėtų sąjūdis nepavargti, tai savo pastangose įgalinti jaunus žmones patirti mokslo trauką, pergyventi minties žavesį, kad paskiau jie galėtų rimtai dirbti intelektualinį darbą su atsėdėjimu ir ištikimybe. Nenaudingi nei Bažnyčiai, nei Lietuvai bus tie žmonės, kurie savo jaunystės dešimtmetį veikiškai prasižėmė (nors įsitikinę jog jie jėgas aukoja kaip tik Dievui ir tėvynei), jeigu jie nebus pasišventę pirmiausia mokslui ar kūrybai, neįėję intelektualinės disciplinos, nesupratę jų grindžiamo vaidmens Dievo Karalystės statyboje.

Cia vėl tenka prisiminti Antano Maceinos veikalą „Krikščionis pasaulyje — Pasauliškio vaidmuo išgany-mo istorijoje" (1973), kuris galėtų būti tikras ateitininkų vadovas. Šio 75 metų jubiliejaus proga ateitininkai nesuklystų, įsiklausydami į jame atskleistą kultūros teologiją, kuri profesinį darbą, mokslinį lavinimąsi ir žmogišką kūrybą nušviečia kaip žmogaus dalyvavimą Dievo plane pasauliui tapti jo paties garbės atšvaitu.

(a. II.)

Naujos knygos „Draugo" knygyne

Lietuvių išvijos spaudos bibliografija, 1975 - 1979. Paruošė Povilas Gaučys ir Jonas Dainauskas. Chicago: Lituanistikos institutas, 1984. 414 ps. Kaina — 12 dol.

Jurgis Jankus. *Klajojančios liepsnos*. Pasakojimai. Londonas: Nidos knygų klubas, 1984. 341 ps. Kaina — minkštasis viršelis 9 dol., kietasis — 10.50 dol.

Aldona Veščūnaitė. *Aidinėios upės*. Eilėraščiai. Chicago: Algimanto Mackaus knygų leidimo fondas, 1985. 74 ps. Kaina — 7 dol.

Jūratė Statkutė De Rosales. *Baitų kalbų bruožai Iberų pusiasalyje*. Chicago: Devenų kultūrinis fondas, 1985. 327 ps. Kietasis viršelis. Kaina — 15 dol.

Novena į Sventąją Dvasią. Iš anglų kalbos vertė prelatas Vytautas Balčiūnas. Putnam, Connecticut: Krikščionis gyvenime, 1985. 16 ps. Kaina — 25 centai.

Valerijonas Simkus. *Atsiminimai*. I dalis. Chicago: Laisvosios Lietuvos knygų leidykla, 1985. 464 ps. Kietasis viršelis. Kaina — 10 dol.

Budreckis, Algirdas M. *An Introduction to the History of Lithuania*. Bostonas, 1984. 129 ps. Kaina — 5 dol.



1747 m. Bachas keliavo į Potsdamą, kur jis grojo karaliaus Friedricho Didžiojo dvare. 1743 m. raizynys vaizduoja Operos rūmus Berlyne, (Kunstbibliothek, Berlynas).